

ETV ดิไวเต็มพิกัด ม.ต้น สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

11 เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยธนบุรี + รัตนโกสินทร์ตอนต้น

โดย ครูณัทธนา เลี้ยวไพโรจน์ (ครูโป๊ป)

โรงเรียนพัฒนาความรู้สังคมศึกษา อาคารวรรณสรณ์ ชั้น 10

ประวัติศาสตร์ไทยสมัยธนบุรี + รัตนโกสินทร์ตอนต้น

สมัยธนบุรี

- พ.ศ. 2310 เสียกรุงศรีอยุธยา → เกิดการแตกแยกจากเจ้าเมืองตามหัวเมืองเป็นอิสระ 5 ชุมชุม
- 5 ชุมชุม : ชุมชุมเจ้าพระยาพิษณุโลก เจ้าพระยาฝาง (อยู่อุดรดิตถ์) เจ้าพิมาย
เจ้านครศรีธรรมราช พระยาตาก (จันทบุรี)

พระยาตาก (สิน)

- ตีฝาวงล้อมกองทัพพม่าไปตั้งฐานที่มั่นที่จันทบุรี → ลงทะเล(ยกทัพเรือ) มาถึงปากแม่น้ำเจ้าพระยา
+ ยึดเมืองธนบุรี → ขับไล่พม่าออกจากค่ายโพธิ์สามต้น → กู้เอกราชได้สำเร็จ (หลังเสียกรุง 7 เดือน)
- สถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี → เน้นการ "ฟื้นฟู" แผ่นดินไทยในทุกๆ ด้าน แต่ยึดหลักการตามอยุธยา
- สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ยกทัพปราบปรามจระจก → ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

การปกครอง

- ส่วนกลาง : สมุหนายก สมุหกลาโหม กรมพระคลัง
- ส่วนภูมิภาค : หัวเมืองชั้นใน ชั้นนอก
- ประเทศราช

กฎหมาย :

ชำระกฎหมายตรา 3 ดวง = ราชสีห์ (สมุหนายก) คชสีห์ (สมุหกลาโหม) บัวแก้ว (พระยาพระคลัง)

เศรษฐกิจ : เหมือนอยุธยาเป็นหลัก

- ❶ การค้าสำเภา ไต่ดั่งมากสมัย ร. 3
- ❷ การทำสนธิสัญญา "เบอร์นี" กับอังกฤษ
- ❸ การเกิดระบบเจ้าภาษีนายอากร

สังคม :

- ❶ เปลี่ยนแปลงระบบการเกณฑ์แรงงานไพร่
- ❷ รับวิทยาการจากตะวันตกมากขึ้น + การเข้ามาของมิชชันนารี
- ❸ การเข้ามาของ "คนจีน" → ผู้ก่อกำเนิดจีน

โจทย์บททวน

- 1) ตอนใดที่จะเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 พระยาตากตีฝ่าวงล้อมพม่าไปทางทิศตะวันออกเพราะเหตุใด
 1. สามารถหนีเข้าศึกได้สะดวก
 2. ต้องการตั้งราชธานีใหม่ ที่เมืองจันทบุรี
 3. มีความอุดมสมบูรณ์
 4. พระยาตากมีสมัครพรรคพวกอยู่ตามหัวเมืองชายทะเลตะวันออก
- 2) สาเหตุที่ทำให้ พระยาตากแม่ทัพคนสำคัญของไทย ละทิ้งกรุงศรีอยุธยาในขณะที่พม่ากำลังล้อมพระนคร คือข้อใด
 1. คิดจะแย่งชิงอำนาจจากพระเจ้าเอกทัศ
 2. ต้องการตั้งราชธานีใหม่แทนกรุงศรีอยุธยา
 3. เห็นว่าไม่สามารถต่อสู้กับกำลังของทหารพม่า
 4. ไม่ได้รับความสะดวกและการสนับสนุนในการสู้รบจึงเกิดความท้อแท้ใจ
- 3) ข้อใดมิใช่สภาพบ้านเมืองไทยหลังเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2
 1. คนไทยตามหัวเมืองต่างๆ ตั้งตัวเป็นอิสระ
 2. ลาวซึ่งเป็นประเทศราชของไทยก่อการกบฏ
 3. พม่าได้ให้สุกี้พระนายกองเป็นผู้ดูแลกรุงศรีอยุธยา
 4. กรุงศรีอยุธยาถูกทำลาย จนไม่สามารถเป็นราชธานีของไทยได้อีก
- 4) ชุมชนที่ตั้งขึ้นหลังกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าและมีหัวหน้าชุมชนอยู่ในเพศบรรพชิต คือ ชุมชนใด
 1. เจ้าพิมาย
 2. เจ้าพระฝาง
 3. เจ้าพระยาพิษณุโลก
 4. เจ้านครศรีธรรมราช
- 5) ข้อใดกล่าวถึงการเตรียมการกอบกู้เอกราชของพระเจ้าตากสินได้ถูกต้องที่สุด
 1. ใช้กรุงธนบุรีเป็นที่มั่นในการกอบกู้เอกราช
 2. ใช้เวลาในการกอบกู้เอกราชยาวนานถึง 15 ปี
 3. เตรียมต่อเรือรบที่จันทบุรี และยกทัพไล่ตามชายฝั่งทะเล
 4. พระเจ้าตากยกทัพเข้าโจมตีพม่าที่กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองแรก
- 6) วันสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช คือ วันที่ 28 ธันวาคมของทุกปีมีความสำคัญอย่างไร
 1. เป็นวันสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี
 2. เป็นวันปราบดาภิเษกของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
 3. เป็นวันเสด็จสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
 4. เป็นวันคล้ายวันประสูติของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

- 7) ข้อใดไม่ใช่เหตุผลที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงเลือกกรุงธนบุรีเป็นราชธานี
1. กรุงธนบุรีเป็นเมืองขนาดเล็ก
 2. กรุงธนบุรีตั้งอยู่ใกล้ปากแม่น้ำ
 3. กรุงธนบุรีเป็นเมืองเอกทางภาคตะวันออก
 4. ถูกทั้งข้อ ก. ข้อ ข. และข้อ ค.
- 8) การขยายอาณาเขตของไทยไปยังดินแดนลาวในสมัยธนบุรี ทำให้ไทยได้พระแก้วมรกตมาจากเมืองใด
1. จำปาศักดิ์
 2. พระตะบอง
 3. เวียงจันทน์
 4. หลวงพระบาง
- 9) การที่กล่าวว่า ที่ตั้งของกรุงธนบุรีเหมาะสมในการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ ข้อใดเป็นเหตุผลสนับสนุนได้ดีที่สุด
1. กรุงธนบุรีมีคลองภายในเป็นจำนวนมาก
 2. มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านตอนกลางของกรุงธนบุรี
 3. กรุงธนบุรีตั้งอยู่ใกล้ปากแม่น้ำ เรือสินค้าจอดเทียบท่าได้สะดวก
 4. กรุงธนบุรีตั้งอยู่เขตน่านน้ำที่มีเรือสินค้าต่างชาติ ผ่านเข้าออกเป็นจำนวนมาก
- 10) นักเรียนคิดว่าความเสื่อมสลายของกรุงธนบุรี เนื่องมาจากเหตุผลข้อใด
1. ความขัดแย้งของขุนนางชั้นผู้ใหญ่
 2. ชาวต่างชาติเข้ามาแทรกแซงการเมืองไทย
 3. ระยะเวลาในการก่อร่างสร้างชาติมีเพียง 15 ปี
 4. พระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในภาวะที่จะคุมอำนาจไว้ได้
- 11) ข้อใดไม่ใช่เหตุผลในการย้ายราชธานีของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
1. ราชธานีใหม่สามารถขยายพระนครได้
 2. ราชธานีเดิมถูกน้ำกัดเซาะตลิ่งพังได้ง่าย
 3. ราชธานีเดิมเป็นเมืองเอกแต่ป้องกันข้าศึกได้ยาก
 4. ราชธานีใหม่มีพระราชวัง และป้อมปราการพร้อมอยู่แล้ว
- 12) ราชธานีใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกโปรดให้สร้างขึ้น อยู่บริเวณใด
1. ทิศใต้ของกรุงธนบุรี
 2. ทิศเหนือของกรุงธนบุรี
 3. ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา
 4. ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา
- 13) การที่กล่าวว่ากรุงธนบุรีไม่เหมาะแก่ยุทธศาสตร์ ข้อใดที่เป็นเหตุผลสนับสนุนได้ดีที่สุด
1. ไม่มีกำแพงเมืองที่แข็งแรง
 2. ไม่มีป้อมปราการในการป้องกันข้าศึก
 3. มีแม่น้ำเจ้าพระยาผ่ากลางข้าศึกเข้าโจมตีได้ง่าย
 4. ข้าศึกรู้เส้นทางภูมิประเทศของกรุงธนบุรีหมดสิ้นแล้ว

- 14) วัดพระศรีรัตนศาสดารามที่สร้างขึ้นในเขตพระบรมมหาราชวัง เลียนแบบวัดใดในสมัยอยุธยา
1. วัดมหาธาตุ
 2. วัดใหญ่ชัยมงคล
 3. วัดพระศรีสรรเพชญ์
 4. วัดอรุณราชวราราม
- 15) ส่วนที่เป็นเขตวังหน้าในปัจจุบันนี้เป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญของชาติ คือข้อใด
1. หอสมุดแห่งชาติ
 2. โรงละครแห่งชาติ
 3. มหาวิทยาลัย
 4. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
- 16) วันจักรี เกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชอย่างไร
1. เป็นวันพระราชสมภพ
 2. เป็นวันเสด็จสวรรคต
 3. เป็นวันขึ้นครองราชย์สมบัติ
 4. เป็นวันสถาปนากรุงเทพมหานคร
- 17) สงครามครั้งสำคัญที่สุดระหว่างไทยกับพม่าในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คือข้อใด
1. สงครามเก้าทัพ
 2. สงครามเชียงตุง
 3. สงครามทำดินแดง
 4. สงครามเมืองถลาง
- 18) สาเหตุสำคัญที่ทำให้สงครามระหว่างไทยกับพม่า ต้องยุติลงโดยสิ้นเชิง คือข้อใด
1. พม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ
 2. พม่าเกรงกลัวบารมีของพระมหากษัตริย์ไทย
 3. พม่าปิดประเทศเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษ
 4. พม่าเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นสังคมนิยม
- 19) สาเหตุสำคัญข้อใดที่ทำให้ไทยกับญวนต้องหมางใจกันในสมัยรัชกาลที่ 2 และ 3
1. ไทยไม่ยอมช่วยเหลือญวนปราบกบฏไทเซิน
 2. ไทยต้องการรักษาอำนาจในดินแดนเขมร
 3. ไทยแย่งชิงดินแดนเขมรซึ่งเป็นเมืองขึ้นของญวน
 4. ไทยและญวนต่างแย่งชิงความเป็นใหญ่ในดินแดนสุวรรณภูมิ
- 20) ข้อใดกล่าวถึงสนธิสัญญาเบอรินีผิดจากความเป็นจริง
1. เป็นสนธิสัญญาระหว่างไทยกับอังกฤษ
 2. เป็นสนธิสัญญาที่ทำขึ้นสมัยรัชกาลที่ 3
 3. เป็นสนธิสัญญาฉบับแรกที่ไทยทำกับชาวตะวันตก
 4. เป็นสนธิสัญญาที่ไทยต้องเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขต
- 21) การบริหารราชการแผ่นดินในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น นำแบบอย่างมาจากสมัยใด
1. สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
 2. สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
 3. สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
 4. สมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

- 22) ข้อใดกล่าวถึงตำแหน่ง วังหน้า ได้ถูกต้องที่สุด
1. เป็นตำแหน่งที่เทียบเท่ากับพระมหากษัตริย์
 2. เป็นพระยศของกรมพระราชวังบวรสถานพิมุข
 3. เป็นตำแหน่งที่มีอำนาจเท่าเทียมพระมหากษัตริย์
 4. เป็นตำแหน่งที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งให้เฉพาะราชโอรส
- 23) ข้อใดเป็นมูลเหตุที่ทำให้มีการตรากฎหมายตราสามดวงขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1
1. เพื่อมิให้ฝ่ายหญิงฟ้องร้องฝ่ายชายได้
 2. เพื่อมิให้ชาวตะวันตกดูหมิ่นกฎหมายไทย
 3. เพื่อปรับปรุงบทลงโทษแบบโบราณให้ทันสมัยขึ้น
 4. เพื่อปรับปรุงกฎหมายเดิมให้ถูกต้องและยุติธรรมขึ้น
- 24) ผู้ที่มีความสามารถในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จนถูกขนานนามว่า เจ้าสัว คือใคร
1. กรมหมื่นเทพพิพิธ
 2. กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
 3. กรมหลวงสงขลานครินทร์
 4. กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
- 25) การค้าขายกับต่างประเทศในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีลักษณะอย่างไร
1. ไทยจะใช้ระบบการค้าแบบเสรีกับชาวตะวันตก
 2. ภาษีที่เก็บจากเรือสินค้าต่างประเทศเรียกว่า จังกอบ
 3. ไทยจะค้าขายกับจีนเป็นส่วนใหญ่ โดยใช้เรือสำเภา
 4. ผู้มีอำนาจควบคุมการค้ากับต่างประเทศคือ สมุหนายก
- 26) ผู้ที่ทำหน้าที่คล้ายกับพ่อค้าคนกลางในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คือข้อใด
1. วังหน้า
 2. วังหลัง
 3. พระคลังสินค้า
 4. เจ้าภาษีนายอากร
- 27) ข้อใดเป็นรายได้เพิ่มเติมที่เรียกเก็บในสมัยรัชกาลที่ 2
1. เงินค่าราชการ
 2. เงินผูกปี้ข้อมือจีน
 3. ภาษีที่เรียกเก็บจากชาวนาไทย
 4. ส่วยแทนแรงงานที่เก็บจากไพร่หลวง
- 28) ระบบเจ้าภาษีนายอากรที่สร้างขึ้นสมัยรัชกาลที่ 3 มีผลต่อเศรษฐกิจไทยอย่างไร
1. ราษฎรเสียภาษีน้อยลงกว่าเดิม
 2. รัฐบาลเก็บภาษีได้แน่นอน และเพิ่มขึ้น
 3. ป้องกันการรั่วไหลในการเก็บภาษีของรัฐบาล
 4. ราษฎรเข้าใจระบบการเก็บภาษีของรัฐบาลมากขึ้น

- 29) ข้อใดกล่าวถึง ภาษาเบ็กร่อง ได้ถูกต้องที่สุด
1. ภาษาที่เก็บจากพ่อค้าคนไทย
 2. ภาษาที่เก็บจากสินค้าต้องห้าม
 3. ภาษาที่เก็บจากเรือสินค้าต่างประเทศ
 4. ภาษาที่เก็บจากราษฎรเป็นลักษณะค่าธรรมเนียม
- 30) ในสมัยรัชกาลที่ 2 ได้กำหนดให้เกณฑ์แรงงานของไพร่เพื่อรับใช้แผ่นดินปีละกี่เดือน
1. ปีละ 3 เดือน
 2. ปีละ 4 เดือน
 3. ปีละ 5 เดือน
 4. ปีละ 6 เดือน
- 31) สมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎได้จัดตั้งคณะสงฆ์ขึ้นใหม่ในประเทศไทย คือ นิกายใด
1. นิกายหินยาน
 2. นิกายมหายาน
 3. นิกายธรรมยุต
 4. นิกายเถรวาท
- 32) “ใครสร้างวัดถือเป็นคนโปรด” เป็นคำกล่าวที่เกิดขึ้นในสมัยใด
1. สมัยรัชกาลที่ 1
 2. สมัยรัชกาลที่ 2
 3. สมัยรัชกาลที่ 3
 4. ถูกทุกข้อ
- 33) พิธีใดที่ได้รับการฟื้นฟู ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น แต่ถูกยกเลิกไปในปัจจุบัน
1. พิธีโล้ชิงช้า
 2. พิธีวางศิลาฤกษ์
 3. พระราชพิธีมงคล
 4. พระราชพิธีฉัตรมงคล
- 34) รัชกาลใดได้ชื่อว่า เป็นยุคทองแห่งการฟื้นฟูทางด้านวรรณกรรม
1. สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
 2. สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
 3. สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 4. สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
- 35) ผลงานทางด้านศิลปกรรมในสมัยรัชกาลที่ 3 มักจะมีอิทธิพลของศิลปะชาติใดเข้ามาผสมผสานอยู่ด้วย
1. จีน
 2. มอญ
 3. เขมร
 4. อินเดีย
-